

Nr 101.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående viss garanti åt sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa jämte i ämnet väckt motion.

(3:e avd.)

I propositionen nr 125 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 5 mars 1948, föreslagit riksdagen att *dels* besluta, att statsverket skall för tiden 1 januari 1948—31 december 1953, under de förutsättningar och på de villkor chefen för socialdepartementet föreslagit, lämna sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa särskilda bidrag med ett sammanlagt belopp av högst 2 000 000 kronor, *dels ock* besluta, att de kostnader, som på grund av denna garanti må uppkomma under budgetåret 1948/49, skola bestridas från förslagsanslaget till Bidrag till erkända arbetslöshetskassor.

I propositionen föreslås, att staten skall förbinda sig att under tiden 1 januari 1948—31 december 1953 lämna sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa särskilda bidrag med ett sammanlagt belopp av högst 2 miljoner kronor i den mån så erfordras för att hindra minskning av kassans försäkringsfond under viss nivå.

Rörande den närmare utformningen av denna förbindelse har *departementschefen* anfört följande.

Man bör utgå från fondbehållningen per medlem vid senaste årsskiftet, sedan det ordinarie statsbidraget till kassan inräknats i fonden. Kassan torde kunna själv påtaga sig en rimlig minskning av denna fondbehållning per medlem. Minskas den med högst omkring 20 procent, har kassan ändock relativt goda förutsättningar att kunna fortsätta sin verksamhet. I den mån minskningen överstiger 20 procent, bör kassan emellertid erhålla ett extraordinärt statsbidrag till kompenserande av den överskjutande fondförlusten. För att kassan allt fortfarande skall ha intresse av en billig och rationell förvaltning och en omsorgsfullt omhänderthavd understödsverksamhet, torde dock en hundraprocentig compensation icke kunna komma i fråga för den överskjutande fondförlusten. Om garantien skall kunna vara kassan till verklig hjälp behövs emellertid å andra sidan en nära hundraprocentig compensation. Den fondförlust, som ligger utöver de tjugu procenten, bör därför lämpligen kompenseras till 90 procent. Garantien torde vidare böra begränsas till sex räkenskapsår. Det sammanlagda belopp för vilket staten skulle ikläda sig garanti synes under nämnda förutsättningar — på grundval av vissa av tillsynsmyndigheten gjorda försäkringstekniska överbälganden — kunna begränsas till 2 000 000 kronor.

Följande exempel torde kunna belysa innebörden av den här föreslagna utformningen av garantien:

Antages att kassans fondbehållning per medlem vid utgången av år 1947 uppgick till 47 kronor, skulle det extraordinära statsbidraget utbetalas en-

dast om bokslutet avseende utgången av år 1948 utvisar, att fondbehållningen minskas med mer än 20 procent av 47 kronor, dvs. mer än 9 kronor 40 öre. Har fondbehållningen i själva verket minskat med exempelvis 20 kronor per medlem, får staten i extraordinärt statsbidrag utgiva 90 procent av skillnaden mellan 20 kronor och 9 kronor 40 öre, dvs. med 90 procent av 10 kronor 60 öre, eller med 9 kronor 54 öre per medlem. Vid ett medlemsantal av 15 500 skulle det extraordinära statsbidraget alltså uppgå till 147 870 kronor. Genom detta skulle kassans fondbehållning föras upp från 27 kronor till omkring 36 kronor 50 öre per medlem, vilket belopp med endast 22,3 procent understiger fondbehållningen vid slutet av år 1947.

Av det givna exemplet torde framgå, att de föreslagna principerna för den ifrågasatta garantien äro sådana, att det extraordinära statsbidraget träder i funktion endast vid en ganska avsevärd försämring av sjöfolkets sysselsättningsförhållanden. Principerna äro emellertid, samtidigt som de äro så snäva som det över huvud taget är tillrådligt, så utformade, att kassan även vid en svår arbetslöshetsituation med största sannolikhet kan fortsätta sin verksamhet.

Såsom förutsättning för den statliga garantien synes böra gälla, att de av kassan lämnade försäkringsförmånerna icke överstiga ett daghjälsbelopp av 5 kronor 25 öre ävensom att daghjälp icke lämnas för mer än 120 dagar per tolv månadersperiod. Hinder synes däremot icke böra möta mot att försäkringsförmånerna inom den sålunda givna ramen eventuellt förbättras i den utsträckning tillsynsmyndigheten finner anledning medgiva.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herrar *Lager* och *Senander* väckt motion (II: 439), vari hemställts, att riksdagen skall besluta, att särskilt bidrag skall utgå med 90 procent av den sammanlagda fondminskning, som kan uppstå i kassan.

Utskottet. I likhet med departementschefen anser utskottet, att de särskilda svårigheter, som på grund av arbetsförhållandena inom sjöfolksyrket möta för den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen inom detta yrke, kunna motivera att stöd utöver det vanliga statsbidraget lämnas sjöfolkskassan under en övergångsperiod.

Kassan lämnar nu arbetslös medlem daghjälp med 3 kronor 75 öre för dag under högst 100 dagar per tolv månadersperiod. Villkoren för den föreslagna garantien lämna utrymme för en höjning av daghjälsbehovet till 5 kronor 25 öre och en utsträckning av den tid, för vilken daghjälp utgår till 120 dagar per tolv månadersperiod. För att genomföra denna förbättring i försäkringsförmånerna utan något extra statsunderstöd skulle krävas en höjning av veckoavgiften, nu 55 öre, till minst 80 öre, vilken åtgärd kassan icke ansett genomförbar under åtskilliga år framåt.

Utskottet vill icke motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag, som avser att under en övergångstid av sex år säkerställa kassans fortsatta verksamhet med angivna förbättring av försäkringsvillkoren. Utskottet förutsätter härvid, att kassan skall allvarligt överväga förefintliga möjligheter att åstadkomma en bättre balans mellan avgifter å ena sidan samt utbetalda försäkringsförmåner och förvaltningskostnader å den andra, så att garantiens utnyttjande i gör-

ligaste mån inskränkes och den fortsatta verksamheten efter slutet av nämnda tid ej äventyras. För att kassan allt fortfarande skall ha intresse att åstadkomma en sådan balans, bör garantien för övergångstiden utformas på det sätt Kungl. Maj:t föreslagit. Utskottet kan alltså icke tillstyrka det förslag som framlagts i motionen II: 439.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 439 besluta, att statsverket skall för tiden 1 januari 1948—31 december 1953, under de förutsättningar och på de villkor, som föreslagits i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 5 mars 1948, lämna sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa särskilda bidrag med ett sammanlagt belopp av högst 2 000 000 kronor;

b) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag besluta, att de kostnader, som på grund av denna garanti må uppkomma under budgetåret 1948/49, skola bestridas från förslagsanslaget till Bidrag till erkända arbetslöshetskassor.

Stockholm den 11 maj 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Pauli, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, André, Mannerskantz, Heiding, Gustaf Ivar Anderson, Berling, Näsström, Ivar Persson och Ohlon; samt

från a n d r a kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Skoglund i Do-
verstorp, Ward, Malmborg i Skövde, Bergström, Andersson i Malmö, Rub-
bestad, Mårtensson, Lindholm, Hoppe och Birke.